

Pasen 2021

Huis van Dominicus – viering van woord, gebed en zang – 4 april 2021

gelezen Handelingen 10,34a.37-43;
Kolossenzen 3,1-4; Johannes 20,1-9

1.

De tekst van het evangelie van vanmorgen is de tweede in het Johannesevangelie waarin ons verteld wordt dat Maria Magdalena huilt. De eerste keer is bij het graf van haar broer Lazarus. Dan is het huilen van haar en van degenen die met haar zijn meegekomen zo hartverscheurend dat een diepe huivering van ontroering Jezus doortrekt en Hij ook begint te huilen (Johannes 11,33). En omdat in Jezus God zelf het verdriet om Lazarus deelt, wordt dat verdriet productief: Lazarus wordt bij wijze van spreken het graf uit gehuld. De verdriet en de pijn om zijn dood doen hem opstaan uit de dood, hoe definitief die hem ook in zijn greep lijkt te hebben. 'Ik ben de verrijzenis en het leven', zegt Jezus bij het graf van Lazarus aan Maria's zuster Martha. Mijn bewogenheid is Gods bewogenheid en die is nooit tevergeefs. Vandaag lijkt Maria op haar beurt Jezus tevoorschijn te huilen. Petrus en de leerling die Jezus liefheeft zien de plaats waar Jezus gelegen heeft, maar nu niet meer ligt. Maria Magdalena ziet hem zelf. Ook al denkt zij aanvankelijk dat Hij de tuinman is.

Nu hebben Jezus' leerlingen het in het Johannesevangelie vrijwel nooit helemaal mis. Zij begrijpen niet alles wat er te begrijpen valt en zien niet alles wat er te zien is, maar wat ze wel zien, is geen illusie. Het verbergt een steeds nog weer dieper geheim. Dit geldt ook als Maria Magdalena in Jezus de tuinman ziet. Jezus *is* in zekere zin de tuinman. Niet de tuinman die in de vlaag van misplaatste opruimwoede een lichaam van een dierbare naar elders overbrengt, niet de tuinman die alles in zijn tuin in zijn gareel probeert te dwingen. Jezus is de tuinman in de zin waarop God volgens het Bijbelboek Genesis een tuinman is die door de schepping kuiert als door een tuin. Maar terwijl Adam zich *verbergt* als Hij God hoort aankomen daar *zoekt* Maria Magdalena Jezus. Haar hoeft niet gevraagd te worden waar zij is, zoals God in Genesis aan Adam vraagt: 'Waar ben je?' (vgl. Genesis 3,8-9). Als Jezus Maria bij naam roept, verweert zij zich niet tegen wat Hij haar mogelijk te zeggen heeft en probeert zij er niet onderuit te komen, argumenterend dat Hij het toch echt tegen de verkeerde zegt. Integendeel: zij antwoordt met: 'Raboeni'. mijn lieve leraar en meester. Jezus maakt de wereld opnieuw tot een tuin waarin God aanwezig is en alles van die aanwezigheid getuigt en ons als bewoners van de tuin via deze tuin leert wat we mogen zijn en wat we mogen doen. Voor wie met de ogen van Maria kijkt – en dat zijn we naar de bedoeling van de evangelist allemaal – spreekt alles in het vervolg van Jezus en van zijn God.

2.

Daarom mag Maria Magdalena Jezus niet vasthouden. Alleen als Hij naar zijn God gaat die ook haar God is, naar Jezus Vader die ook Maria's Vader is, dan zal de wereld op een volkomen nieuwe manier haar en ons vaderland blijken te zijn, het land van God onze Vader. Johannes schrijft het al aan het begin van zijn evangelie: 'Aan allen ... die [Jezus] ... aanvaardden, aan hen die in zijn Naam geloven, [geeft] Hij het vermogen kinderen van God te worden' (Johannes 1,12). Omdat voor hem of haar de wereld Gods tuin is met Jezus als tuinman. 'Ik *heb* hen uw Naam leren kennen', zegt Jezus als Hij aan het Laatste Avondmaal voor zijn leerlingen bidt, 'en ik *zal* hen uw Naam leren kennen'. 'Zo is dus iemand die in Christus is, een nieuwe schepping', schrijft de apostel Paulus. Dat is wat er met Maria Magdalena gebeurt,

wat er met ons kan gebeuren: 'het oude is voorbij, het nieuwe is er al' (2 Korintiërs 5,17). Wij kunnen herschapen worden en als nieuwe Adams en Eva's zien en horen wat God ons aan nieuwe dingen te zeggen heeft, via de wereld om ons heen en via alles wat ons overkomt. Alles spreekt voortaan van zijn liefde en via alles vraagt God voortaan onze wederliefde.

Dat is geen knusse lievigheid, geen comfortabel gevoel van geborgenheid, maar weerbarstig en pijnlijk, en soms angstaanjagend. Jezus zegt het op een haast terloopse manier, maar juist daardoor kan het aankomen als een klap in je gezicht. 'Dit is mijn gebod, dat jullie elkaar liefhebben, zoals Ik jullie heb liefgehad', zegt Jezus. Mooi, denk je, dat wil ik wel, liefhebben en liefgehad worden. Maar terwijl je begint instemmend te knikken, voegt Hij eraan toe: Geen groter liefde kan iemand hebben dan deze, dat zij of hij haar leven geeft voor zijn vrienden en vriendinnen (Johannes 15,12-13). Als in Christus een nieuwe schepping zijn betekent dat allen en alles op de meest intieme manier onze vrienden en vrienden worden, onze broeders en zusters, dan moeten we dus voor die allen en alles ons leven over hebben. Je krijgt ineens begrip voor de stemmen van die leerlingen die, naar de getuigenis elders in het Johannesevangelie, al tijdens Jezus' leven zeiden: 'Deze taal stuit iemand tegen de borst; wie kan daar naar luisteren?' (Johannes 6,60). Zij bedoelen: wie kan daaraan gehoorzamen? Wie is hier in vredesnaam toe in staat? Maar als Jezus de twaalf dan vraagt of zij misschien weg willen gaan, evenals veel anderen, dan antwoordt Simon Petrus: 'Naar wie zouden wij gaan? Uw woorden zijn woorden van eeuwig leven' (vers 68). Wat Jezus aanbiedt en vraagt, dat klopt op de een of andere manier. Het klopt op een diepe manier met ons verlangen, het rijmt op onze hoop, dat is waarvoor wij gemaakt zijn. Dat het zo onvoorstelbaar moeilijk is, komt omdat onze wereld niet klopt en omdat daarom ons leven vaak niet klopt.

3.

Hiermee zijn we bij de woorden van de apostel Paulus aan de Kolossenzen die wij hoorden. Wat in het Johannesevangelie wordt verbeeldt als het ware leven, daarover spreekt Paulus in termen van sterven aan het leven zoals het is, zoals wij het hebben georganiseerd en zoals het ons organiseert. Wie in Christus een nieuwe schepping is, die is gedwongen een verborgen bestaan te leiden, doodt voor de heersende logica. De logica van woede omdat je belangen geschaad worden, van kwaadaardigheid omdat je wraak wilt op wie je een hak heeft gezet, van hebzucht die Paulus gelijkstelt aan afgoderij, omdat het vertrouwt op macht en bezit in plaats van op God. 'Trek de oude mens met zijn gedragingen uit', zegt Paulus net voorbij waar wij ophielden met lezen, en 'bekleed je met de nieuwe mens', dat wil zeggen 'met tedere ontferming en goedheid, nederigheid, zachtheid en geduld' (Kolossenzen 3,12). Geloof nu dat het kan, want je bent een nieuwe schepping en Christus zit voortaan aan de rechterhand van God. Hoewel het lijkt of het recht van de sterkste voor altijd heerst en of dat nooit zal veranderen, is liefde de verborgen basis van het universum. Alles bestaat omdat het bestaan ontvangt, omdat het bestaan gegund en gegeven wordt en omdat God het kent en liefheeft zoals het bedoeld is.

Jezus is overal bezig om op te staan: dat de boodschap van Pasen. Corona of geen corona, vrede of oorlog, schaarste of overvloed, waar mensen vrij zijn en waar ze worden onderdrukt, Jezus is overal bezig om op te staan. Niet alleen in mensen van vandaag, die verlangen naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waar gerechtigheid zal wonen (2 Petrus 3,13), en die zich daarvoor inzetten. Niet alleen in de mensen die dat in het verleden hebben gedaan, groots en meeslepend of klein en bescheiden, maar die onderweg naar de toekomst gestorven zijn en die zullen

opstaan zodat God de tranen uit hun ogen kan wissen (Openbaring 21,4). Niet alleen in mensen die in de toekomst het zelfde zullen doen. Maar ook in de dieren die lijden onder de wijze waarop wij ze gebruiken, en die sterven en uitsterven omdat wij geen oog voor ze hebben, laat staan voor hun noden. Ook in de planten en de bloemen, ook in de mossen en het plankton die zorgen dat alles wordt gevoed en alles kan ademen.

4.

Paus Franciscus schrijft in de encycliciek *Laudato si* over de zorg voor de aarde als ons gemeenschappelijk huis een alinea waarin kort het omvattende Paasvisioen wordt opgeroepen. Na de apostel Paulus te hebben geciteerd, die schrijft dat God in de Gezalfde Jezus heeft willen wonen 'in heel zijn volheid' en door hem het heelal met zich heeft willen verzoenen, gaat de paus verder:

[D]e schepselen van deze wereld [doen] zich aan ons niet meer voor als een puur natuurlijke werkelijkheid, omdat de Verrezene ze op mysterieuze wijze omgeeft en richt op een bestemming van volheid. Dezelfde bloemen op het veld en de vogels die Hij verwonderd aanschouwde met zijn menselijke ogen, zijn nu vol van [Christus'] lichtende tegenwoordigheid (no. 100).

Zo spreekt Hij ons in onze medeschepselen aan tot deelgenoten van Gods nieuwe schepping, die er weet van hebben dat wij gedragen worden door de zorg van de aarde als ons gemeenschappelijk huis en mogen bijdragen aan de zorg voor de aarde als ons gemeenschappelijk huis. Niet omdat het vijf voor, of zelfs al vijf over twaalf zou zijn, zoals ons zo vaak wordt voorgehouden. Niet omdat wij de aarde zouden moeten redden: daarmee zetten wij onszelf opnieuw in het centrum en maken wij onszelf moedeloos, omdat wij heel goed inzien dat dit ons ver overvraagt. Maar God is begonnen de kosmos te herscheppen, via bacteriën, planten en dieren, via andere mensen en uiteindelijk ook via ons: jij, jij, jij, en ik. Via ons verstand, ons hart en ons verlangen.

Terwijl we nog middenin de wereldwijde pandemie zitten is Christus onder en in alles en allen opgestaan en spreekt ons aan. Maria! *Raboeni!* – Dat het zo mag zijn.

Erik Borgman